

Mezinárodní konference „Změna volebního zákona a změna ústavy“. Rzeszów 3.-4. března 2008

Jan Filip*

Ve dnech 3. až 4. března 2008 proběhla v polském Rzeszowu mezinárodní konference organizovaná tamní právní fakultou a Celostátní volební komisí Polské republiky pod názvem „Změna volebního zákona a změna ústavy“. Byla to již třetí konference k volební problematice pořádaná touto fakultou (zejména ji zajišťovala Katedra komparatistiky a právní informatiky). První konference proběhla před dvěma lety a byla věnována volebnímu systému a byla jí završena práce na zpracování volebních soustav v 16 evropských státech.¹ I během dalšího roku se toto stále více se prosazující pracoviště prezentovalo ještě reprezentativnějším sborníkem, který vzbudil pozornost i v ČR

v souvislosti s diskusí o způsobu volby prezidentů ve 32 evropských státech.²

Na druhou konferenci k nesmírně podnětné otázce alternativních způsobů hlasování navázala letošní, která byla věnována otázce zhodnocení bohatých námětů, které pro vědu ústavního práva plynou z množství návrhů předložených v rámci přípravy polské ústavy z roku 1997 a volebního zákona do Sejmu po jejím přijetí. Konference byla zahájena rektorem Univerzity Rzeszów prof. W. Bonusiakem a předsedou polského Sdružení ústavního práva prof. M. Grzybowskiým. Následovala pracovní část, ve které nejdříve zazněl referát prof. W. Skrzydly (Lublin) na téma návrhů polské

ústavy z let 1989 až 1997. V dalším vystoupení se dr. P. Uziębło (Gdaňsk) věnoval obsáhlému rozboru jednotlivých návrhů polských volebních zákonů od přijetí Ústavy 1997. K těmto dvěma referátům byla vedena obsáhlá diskuse až do večerních hodin. Zvláštností této konference tradičně je malý počet referátů a důraz je kladen na jejich podrobení kritice a vyvození závěrů. Diskuse byla věnována otázce stabilizující role ústav, hranici proporcionality, velikosti volebních obvodů (ve světě jsou známy i dvoumandátové obvody), povaze kandidátních listin (kandidát s nejmenším počtem preferencí se stal v Polsku předsedou vlády), kombinaci většinového a poměrného volebního systému, ženským kvótám. Velkou pozornost vyvolalo zdůraznění české metody výpočtu republikového mandátového čísla (řada kritických názorů i hlasů na podporu) Druhý den konference byl věnován i u nás velmi diskutabilní otázce hodnocení stupně proporcionality volebního systému a důsledkům jeho ústavního zakotvení (prof. K. Skotnicki, dr. A. Rakowska, oba Lodž). V dalším referátu (dr. J. Majchrowski) byla pozornost věnována nejen judikatuře Ústavního tribunálu ve volebních otázkách (zejména zablokování kandidátních listin a *vacatio legis* v případě změn volebních zákonů, problematice zastoupení národnostních menšin), ale např. i vděčnému problému volebního práva dětí, což rovněž vyvolalo obsáhlou diskusi s hlasy pro i proti. Obsáhlá diskuse (dr. Szymanek, prof. Wawrzyniak, dr. Kaczkowski, dr. Wojnicki, prof. Skotnicki) byla věnována pojetí smíšeného volebního systému, volebnímu kodexu, konstitucionalizaci Státní volební komise, uzavíracím klauzulím, povaze doporučení Benátské komise, výhodám jednomandátových obvodů. Ze zahraničních účastníků vystoupil J. Filip (MU Brno),

který se zaměřil na kritiku dvou prvních dvou referátů s důrazem na potřebu odlišení toho, co je ústavní materií a co patří do volebního zákona a reagoval na ty části diskusních příspěvků polských kolegů, které navazovaly na české zkušenosti (např. zajištění rovnosti volebního práva cestou zvláštní podoby výpočtu republikového mandátového čísla, hodnocení ústavnosti volební formule Ústavním soudem, rozdíly mezi ústavním zakotvením volebních otázek v Ústavě ČR a Ústavě PR, problematice voleb do Evropského parlamentu a vlivu komunitárního práva na volební právo v ČR). Zvláštností konference bylo to, že se jí stejně jako v loňském ročníku zúčastnili i volební komisaři a pracovníci delegatur Celostátního volebního sekretariátu. O vznikající tradici svědčí i to, že organizátoři již zahájili přípravu 4. ročníku konference, která by měla být věnována v Polsku (ale prakticky na celém světě) velmi aktuální problematice financování politických stran a kontrole výdajů na volební kampaň.

* Prof. JUDr. Jan Filip, CSc., katedra ústavního práva a politikologie, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno

¹ Viz komparativní sborník *Praha wyborcze do parlamentu w wybranych państwach europejskich*. Red. Grabowska, S., Składowski, K. Zakamycze 2006, 311 s.

² *Prawo wyborcze na urząd prezydenta w państwach europejskich*. Red. Grabowska, S., Grabowski, R. Wolters Kluwer Polska 2007, 314 s. K tomu v tomto časopise Filip, J.: *Diskuse o způsobu volby prezidenta*. ČPVP, roč. 2007, č. 4.